

**SZEGEDI KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
MECSEK EGYESÜLET BARLANGKUTATÓ OSZTÁLYA**

KUTATÁSI JELENTÉS

**A DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK
IGAZGATÓSÁG TERÜLETÉN 2001-BEN VÉGZETT
BARLANGKUTATÁSI MUNKÁRÓL**

2002. január 4.

SZERKESZTETTE:

Barta Károly & Tarnai Tamás

ÍRTÁK:

Barta Károly, Gila Csaba, Kurunczi Edina, Raisz Péter, Tarnai Tamás

AZ SZKBE és a MEBO 2001. ÉVI KUTATÓ MUNKÁJÁBAN RÉSZT VETTEK:

Angyal Dorottya, Antal Márta, Balatoni Anna, Balogh András, Balyi Krisztina, Bardócz Attila, Barta Csilla, Barta Károly, Bauer Márton, Bauer Zsófia, Bárdossy Apolka, Berkes Péter, Bernát Zsolt, Bukodi István, Csató Szilvia, Csatos Dorotty, Dályai Virág, Dezső József, Dobó Barna, Dombos István, Egerszegi Miklós, Farkas Hajnalka, Fodor István, Gáboros Márk, Gáboros Miklós, Gila Csaba, Gila Viktor, Hajnal Ágnes, Halász András, Herbály Zita, Horváth Arás, Hűvös András, Ikotity István, Kálmán Éva, Kéki Antal, Kiss Gergely, Kiss Hajnalka, Kiss Hermina, Kiss Tamás, Kiss Viktor, Kitka Gergely, Kónya Aliz, Kopasz Ildikó, Kopasz Imre, Kovács Krisztián, Kovács Margit, Kovács Nórbert, Kovács Tímea, Lakatos Tamás, Lotz Tamás, Lőrincz Zoltán, Márton Gábor, Medveczky Árpád, Montskó Gergely, Montskó Péter, Nédli Attila, Nédli Imre, Nédli Zsuzsanna, Nemes Dórka, Nemes Gábor, Ollé Péter, Ország János, Pál Melinda, Past András, Rác Roland, Raisz Péter, Rosztóczy Péter, Seres Anikó, Sorecz Éva, Szabados Dániel, Szabó Barbara, Szatmári Zoltán, Szatyór Miklós, Szegvári Gabriella, Szekeres Zsuzsanna, Szeredi Anna, Szira Fruzsina, Szöllösi Enikő, Szőke Emília, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Tóth Anita, Tóth István, Tóth Iván, Tóth Judit, Tóth László, Tóth Mónika, Tóth Szilárd, Tóth Virág, Tóthné Mucsi Ibolya, Veibli Renáta, Verespusztai Gábor, Zalán Béla

2001-BEN A KUTATÁSOK TÁMOGATÓI VOLTAK:

AES-Tisza Erőmű Kft., Bajnai Zsolt /KörteStúdió/, Balogh Zoltán, Cseri Gumiszervíz Kaposvár, Energizer Magyarország Kft., Gila Csaba, Gila Károlyné, ifj. Glodeák Miklós, Hajnal János és felesége, Hökkentő Szerkesztőség, Ifjúsági és Sportminisztérium, Kanizsay Zsolt, Kaposvári Tűzoltóság, Karszt és Barlang Alapítvány, Kálmán Éva, Kiss Károly, Kiss Péter /Vertikor Alpin Rt./, Dr. Kiss Szőke Anna, id. és ifj. Kopasz Imre, Kopasz Imréné, Körmöczi Imre /Autóhifi Stúdió/, Környezetvédelmi Minisztérium, Dr. Majzik István /Bába és Társai Kft./, Medveczky Árpád, Nédli Attila, Nédli Béla, Nédli Imre, Nédli Zsuzsanna, Orfú Község Önkormányzata, Pászti József /Agriment Kft./, Pécs Erőmű Rt., Schultz Tamás /Beta Leasing és Assistance Rt./, Szabó Ferenc, Szeged Város Ifjúsági és Sportbizottsága, Szőke Tibor és felesége, Tarnai Dezső, Tarnai Dezsóné, Tarnai Tamás, Tasnádi Nóra /Cardio-Dent Eü. Bt./, Tegzes Zoltán, Tiszán Rt., Tóth Lászlóné, Vass Béla, Víghné Szent Edit /Penta Kft./, Veresegyház Város Önkormányzata, Wesselényi Miklós Sport és Közalapítvány, Westel Rádiótelefon Kft.

TARTALOM

1. Bevezetés (Barta Károly)	4
2. Kutatási alkalmak (Raisz Péter)	5
2.1. Februári kutatóhétvége (2001. február 1-4.)	5
2.2. A bejutás hétvégéje (2001. február 22-25.)	5
2.3. Első márciusi kutatóhétvége (2001. március 1-4.)	6
2.4. Második márciusi kutatóhétvége (2001. március 9-11.)	6
2.5. Tavaszi kutatótábor (2001. március 14-18.)	6
2.6. Harmadik márciusi kutatóhétvége (2001. március 24-25.)	7
2.7. Első áprilisi kutatóhétvége (2001. március 30 - április 1.)	7
2.8. Második áprilisi kutatóhétvége (2001. április 6-8.)	8
2.9. Húsvéti kutatótábor (2001. április 13-16.)	8
2.10. Május 1-i kutatóhétvége (2001. április 27 – május 1.)	8
2.11. Májusi kutatóhétvége (2001. május 4-7.)	9
2.12. Júniusi kutatóhétvége (2001. június 8-10.)	9
2.13. Nyári kutatótábor (2001. július 26 - augusztus 12.)	9
2.14. Októberi kutatóhétvége (2001. október 5-7.)	10
2.15. Őszi kutatótábor (2001. október 19-23.)	11
2.16. Első novemberi kutatóhétvége (2001. november 16-18.)	11
2.17. Második novemberi kutatóhétvége (2001. november 23-28.)	11
2.18. Decemberi kutatóhétvége (2001. december 14-16.)	12
3. A Trió-barlang morfológiai és hidrológiai viszonyai (Barta Károly)	13
4. Kutatási eredmények és koncepciók (Barta Károly)	15
5. Köszönetnyilvánítás (Kurunczi Edina)	16
6. Mellékletek	17

1. Bevezetés (Barta Károly)

Az a két csoport 2001. évi kutatási tevékenysége két barlang köré összpontosult a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság területén:

1. A Mecsek Egyesület Barlangkutató Osztályával karöltve immár 7 éves hagyományokat folytatva nagy erővel kutatta a Szuadó-barlangot.
2. Jelentős újabb járatszakaszokat fedezett fel a Trió-barlangban.

A Szuadó-völgyi barlangok (Szuadó- és Trió-barlang) feltárása továbbra is hétvégi és egyhetes kutatóalkalmak és a hagyományos kéthetes nyári táborunk keretein belül folyt. A 2001. évi kutatásaink konkrét tevékenységét az alábbiakban foglaljuk össze.

2. Kutatási alkalmak (Raisz Péter)

2.1. Februári kutatóhétvége (2001. február 1-4.)

Résztvevők: *Halász András, Govrik Ákos, Gila Csaba, Kopasz Ildikó, Kopasz Imre, Lakatos Tamás, Nédli Attila, Nédli Imre, Nédli Zsuzsanna, Tóth István, Tóth Iván, Tóth Virág*

A tábor során a Szuadó-barlang szifonban záródó végpontját bontottuk. Kézi eszközökkel illetve hilti segítségével a főtét omlasztottuk, hogy minél nagyobb teret nyerjünk az előrejutáshoz. Sikerült a szifon előtt kb. 2 méterrel akkora fülkét készítenünk, ahol ülve tudjuk a fejtést folytatni. A kibontott anyagot jórészt a Nagy-aknába depóztuk, a nem vödrözhető nagyságú köveket pedig az ácsolt akna aljában halmoztuk fel. Szifonússzással próbálkozott Tóth István, de az még mindig igen szűknek bizonyult. Viszont megerősítette Barta Károly korábbi észlelését, miszerint a vízre hajló réteglapok idővel lépcsősen elvégződnek. A víz alól jelentős mennyiségű törmelék is kitermeltünk.

2.2. A bejutás hétvégéje (2001. február 22-25.)

Résztvevők: *Barta Károly, Dobó Barna, Hajnal Ágnes, Kopasz Imre, Medveczky Árpád, Mucsi Ibolya, Nédli Attila, Nédli Zsuzsanna, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Tóth István*

A Szuadó-barlanggal párhuzamosan a Trió-barlang végpontjának a bontása is folyt, ahol péntek délután Kopasz Imre és Tóth István tagtársaink néhány nagyobb kötömb elmozdítása után bejutottak a Trió-barlang jóval tágasabb folytatásába, kb. 60 m összhosszúságú új járatszakaszt tárva fel ezzel. Az első bejárás hevében Tarnai Tamást sajnálatos baleset érte, néhány méter magasról leesett a 2. akna aljára. A kisebb sérüléseket szenvedett tagtársunkat a Barlangi Mentőszolgálat egy 16 órás mentési akció során hozta felszínre. Köszönet érte! Vasárnap megtörtént az új szakasz fotódokumentálása, majd elkezdtük bontani az új végpontokat: a patakos ág levegős, de szűk járatban folytatódik, felette kb. egy méterrel pedig egy lényegesen nagyobb szelvényű, de agyaggal kitöltött elaggott járat húzódik. Az Agyagos-

ágban 2 m-t, a Vizes-ágban pedig 3 m-t sikerült előre haladni. A Vizes-ág szűk, 1,5-2 m magas hasadékként megy tovább nagyon keskeny szelvénnel. Az Agyagos-ág jól bontható, valószínűleg a korábbi patakos ág lefejezett, feltöltődött maradványa lehet. A járatok genetikája természetesen csak további vizsgálatok során egyértelműsíthető.

2.3. Első márciusi kutatóhétvége (2001. március 1-4.)

Résztevők: *Balogh András, Bardócz Attila, Dobó Barna, Gila Csaba, Hajnal Ágnes, Halász András, Kovács Tímea, Ország János, Rosztóczy Péter, Szeredi Anna, Tegzes András, Tegzes Zoltán*

A Szuadó-barlangban a végpont és a Nagy-akna közötti szakaszból kidepóztunk minden törmeléket a Nagy-aknába. A nyáron feltárt szakasz ez által újra üres lett, ahova ismét lehet depózni kis létszámú bontás esetén. Utána a végpontot véstük, mely eredményeként sikerült a rendkívül kemény, kb. 10 cm vastag réteglapot átütöni és benne egy 15-20 cm-es "ablakot" kialakítani.

2.4. Második márciusi kutatóhétvége (2001. március 9-11.)

Résztevők: *Angyal Dorottya, Balatoni Anna, Balogh András, Dobó Barna, Gila Csaba, Kopasz Imre, Kovács Tímea, Ország János, Rosztóczy Péter, Szira Fruzsina, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán*

A Trió-barlangban az Agyagos-ág végpontját bontottuk, majd a kiszedett agyagos törmeléket kidepóztuk. Mintegy 2 métert haladtunk előre. A Szuadó-barlangban a végponton levő kemény főtét próbáltuk bontani, de mindössze néhány négyzetcentiméteres réteget sikerült leszedni. A könnyebb járhatóság érdekében létrákat raktunk a Trió-barlang aknáiba.

2.5. Tavaszi kutatótábor (2001. március 14-18.)

Résztevők: *Angyal Dorottya, Balatoni Anna, Barta Csilla, Barta Károly, Barta Márton,*

Bauer Márton, Csató Szilvia, Csatos Dorottya, Dályai Virág, Dobó Barna, Egerszegi Miklós, Gila Csaba, Hajnal Ágnes, Halász András, Herbály Zita, Kiss Hajnalka, Kopasz Imre, Medveczky Árpád, Nemes Dóra, Nemes Gábor, Nédli Attila, Nédli Imre, Ország János, Raisz Péter, Rosztóczy Péter, Szabó Barbara, Szeredi Anna, Szira Fruzsina, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Tóth István, Veibli Renáta

A Szuadó-barlangban továbbra is a végponton levő főtét próbáltuk omlasztani, de mivel nagyon kemény, kovás kőzet építi fel, így munkánk kevés eredménnyel járt. A Trió-barlangban az Agyagos-ág végpontját bontottuk, melynek eredményeként 12 méterrel jutottunk előrébb. A járat továbbra is lefelé megy és balra hajlik. Mivel a februári felfedezéssel olyan tágas szakaszok tárultak fel, amelyek a továbbiakban szükségtelessé teszik a felszínig való anyagszállítást, kipakoltuk a törmeléket a régi szakasz depóiból a felszínig, kitisztítva ezzel a folyamatos munka miatt állandóan törmelékkel teli felső barlangszakaszokat. Végigfotóztuk a Trió-barlangot, ezúttal sokkal részletesebben mint a bejutás hétvégéjén, és vázlatosan felmértük az új szakasz járatainak az irányait, hosszát és méreteit.

2.6. Harmadik márciusi kutatóhétvége (2001. március 24-25.)

Résztevők: *Antal Márta, Dobó Barna, Kopasz Imre*

A hétvége hivatott a Trió-barlang térképezését elkezdni. A hétvége a poligonvonal kijelöléséhez volt elegendő.

2.7. Első áprilisi kutatóhétvége (2001. március 30 - április 1.)

Résztevők: *Balogh András, Bárdossy Apolka, Bernát Zsolt, Domokos István, Halász András, Kopasz Imre, Kovács Margit, Molnár Tibor, Rácz Roland, Seres Anikó, Szira Fruzsina, Tegzes András, Tóth Judit*

Ez alkalommal a Trió-barlang két végpontjának a bontása történt. Az agyagos végponton elértük az agyagfeltöltést okozó dugót, ami egy cseppkőbekéregződés volt. A folytatás nagyon szűk járatban megy tovább. A Vizes-ágban a szálkőben beszűkülő járatot próbáltuk szélesíteni, sajnos kevés eredménnyel.

2.8. Második áprilisi kutatóhétvége (2001. április 6-8.)

Résztevők: *Antal Márta, Gila Csaba, Kopasz Imre, Lakatos Tamás, Tarnai Tamás*

A hétvégén az elsődleges cél a Mecseki Karsztkutató Csoportnak való Spirál-barlangbeli segítségnyújtás volt. Ezért a Trió-barlangban csak vasárnap zajlott munka. Az agyagos végponton elvégeztük a teljes szelvény agyagkitöltésének a megmintázását, a vizes végponton pedig ismét a járatot tágítottuk.

2.9. Húsvéti kutatótábor (2001. április 13-16.)

Résztevők: *Angyal Dorottya, Antal Márta, Balogh András, Balyi Krisztina, Hajnal Ágnes, Kiss Tamás, Kopasz Imre, Kovács Krisztián, Mucsi Ibolya, Seres Anikó, Sorec Éva, Szira Fruzsina, Tegzes András, Tóth István, Verespusztai Gábor*

A Trió-barlangban a továbbjutás érdekében – mintázás után - megbontottuk a járatot elzáró cseppköveket, majd néhány méter továbbhaladás után egy kb. 3 x 4,5 m alapterületű, 4-5 m magas terem találtunk tele cseppkőképződményekkel, bekéregzésekkel. Az új terem dokumentálása után folytattuk a bontást. Továbbjutási lehetőségként a terem aljában található törmelék megbontása látszott kézenfekvőnek. Kipakoltuk a felső járatból a felhalmozódott anyagot, és a régi végpont cseppköves szűkületét tovább tágítottuk.

2.10. Május 1-i kutatóhétvége (2001. április 27 – május 1.)

Résztevők: *Angyal Dorottya, Balog András, Gila Csaba, Gila Viktor, Hajnal Ágnes, Halász András, Kopasz Imre, Rosztóczy Péter, Seres Anikó, Szekeres Zsuzsanna, Szira Fruzsina, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Veibli Renáta*

A Trió-barlangban az előző kutatóhétvége munkája során kitermelt, és az új teremben felhalmozott agyagot depóztuk ki a Vizes- és a Száraz-ág elágazásánál kialakított új depóhelyre. Folytattuk a végpont tágítását véséssel és kalapácsolással. Előrejutás nem történt.

2.11. Májusi kutatóhétvége (2001. május 4-7.)

Résztevők: *Balogh András, Bukodi István, Egerszegi Miklós, Fuchs Péter, Kopasz Imre, Medveczky Árpád, Nédli Attila, Seres Anikó, Szegvári Gabriella, Szendrői Zsolt, Szira Fruzsina, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Vajdics Andrea*

A hétvége célja a Mészégető-barlang nyári nagyszabású szifonleszívása előtt szivattyúpróba elvégzése. A próba sikeres volt, a technikai-műszaki felszerelés jól vizsgázott. A Trió-barlangban a végponti terem végében továbbmenő szakasz bejáratát szélesítettük. A folytatásban szűk, még nem járható járat látszott, de a továbbjutás még váratott magára.

2.12. Júniusi kutatóhétvége (2001. június 8-10.)

Résztevők: *Barta Károly, Bukodi István, Gila Csaba, Kálmán Éva, Kopasz Imre, Nédli Zsuzsanna, Raisz Péter, Szegvári Gabriella, Szőke Emília, Tarnai Tamás, Tóth Szilárd, Veibli Renáta*

A hétvégén főképpen a nyári tábor infrastrukturális háttérének az előkészítése volt, érdemi bontás nem történt. Egyetlen barlangi munkát végeztünk el, a Vizes-ág bejáratában a felhalmozott agyagot kitakarítottuk, zsákokba pakoltuk és a további bemosódás megakadályozása érdekében a zsákokból védőgátat emeltünk 1-2 m-rel hátrébb.

2.13. Nyári kutatótábor (2001. július 26 - augusztus 12.)

Résztvevők: *Angyal Dorottya, Antal Márta, Balyi Krisztina, Balogh András, Baronek Jenő, Bárdossy Apolka, Barta Csilla, Barta Károly, Barta Márton, Bauer Katalin, Bauer Zsófia, Berkes Péter, Bóday Miklós, Bölkényi Gábor, Curtis Weber, Csatos Dorottya, Egerszegi Miklós, Fodor István, Gadányi Péter, Gádoros Márk, Gádoros Miklós, Hajnal Ágnes, Halász András, Horváth Arás, Húvös András, Ikotity István, Illés Róbert, Kéki Antal, Kiss Gábor, Kiss Gergely, Kiss Hermina, Kiss Viktor, Kitka Gergely, Király András, Király Attila, Király Dóra, Kónya Alíz, Kopasz Ildikó, Kopasz, Imre, Kopasz Imréné, Kovács Norbert, Laczkó Kata, Lakatos Tamás, Lotz Tamás, Lőrincz Zoltán, Márton Gábor, Medveczky Árpád, Montskó Péter, Nédli Imre, Nédli Zsuzsanna, Ollé Péter, Past András, Raisz Péter, Rosztóczy Péter, Róth Antal + 2 fő, Schneider Károly, Seres Anikó, Somosi László, Szabados Dániel, Szabó Barbara, Szabó Emese, Szatmáry Zoltán, Szatyor Miklós, Szádeczky Tamás, Szegvári Gabriella, Szeredi Anna, Szira Fruzsina, Tamás Brigitta, Tarnai Tamás, Tegzes András, Tegzes Zoltán, Tóth Anita Judit, Tóth István, Tóth László, Tóth Mónika Judit, Tóth Szilárd, Vass Béla*

A nyári tábor első hetében zajlott a Mészégető-források barlangjának a nagyszabású vízszintsüllyesztéses kutatása, amelyet az SZKBE, PNKBE és a MEBO kutatógárdája végzett. A művelet első két napjában a kábelek, szerelvények, csatlakozók, tömlők behordása folyt. A második napon egy szivattyúpróbát követően 24 órás műszakok mellett megindult a szifonok leszívása. Alig 11 óra alatt sikerült is eljutni a korábban ismert végponthoz, az V. szifonhoz. Az V. szifon leszívása és az utána feltárult, mintegy 50 méteres új rész feltérképezése, dokumentálása a hét végéig tartott.

A Trió-barlangban a Mészégetőben folyó munkálatok miatt a tábor első hetében alig volt munka, és csak a második héten tudott beindulni teljes gőzzel az Agyagos-ág végpontján a továbbjutási kísérlet. Ennek ellenére jelentős eredményeket értünk el itt is. Részben véséssel, részben agyagpakolással először 15, majd 10 m hosszú új járatszakaszt tártunk fel. Az eddigi lejtéssel folytatódó járat egy újabb kis termet fűz fel, egyébként jellegében hasonlít az Agyagos-ág korábbi szakaszához. Két komoly problémával kellett szembenéznünk ezen 25 m-es új járatszakaszon: a szellőzetlenség miatt fellépő magas CO₂-szinttel és a szivárgó vizek által elfolyósított agyaggal, mely néhány perc alatt átáztatja a kutatók ruháit. Az első

problémát a Mészégető-barlangból felszabaduló kompresszor és szellőztető gumicső segítségével oldottuk meg, a másodikra az őszi táboraink alkalmával találtunk ki megoldást. Egyelőre a munka embert próbáló körülmények között zajlott, így néhány főre szűkült a végpontműszakokban résztvevők összlétszáma. Folytattuk a Trió-barlang feltérképezését is. A tábor utolsó napján lezártuk a Trió-barlangot, amelyre életvédelmi és természetvédelmi szempontok miatt volt szükség.

2.14. Októberi kutatóhétvége (2001. október 5-7.)

Résztvevők: *Barta Károly, Kopasz Imre, Medveczky Árpád, Tarnai Tamás, Tóth István, Tóth Judit*

A hétvégén párhuzamosan bontottuk a Szuadó-végpontot és a Trió-barlang Agyagos-ágának a végpontja előtti „Kút” nevű szűkületet, ez utóbbit a végpont könnyebb megközelítése érdekében. A kemény kőzetek miatt látványos eredmény nem született. A Trió-barlang lezárását jelentő vasajtót és vaskeretet körbebetonoztuk, valamint elkezdtük a végponti sártenger deszkákkal való lefedését.

2.15. Őszi kutatótábor (2001. október 19-23.)

Résztvevők: *Barta Károly, Herbály Zita, Hűvös András, Gila Csaba, Kopasz Imre, Nédli Attila, Nédli Imre, Nédli Zsuzsanna, Szegvári Gabriella, Tarnai Tamás, Tóth Iván, Tóth Judit*

Mivel a létszám és az idő is engedte, az összes végponton támadást indítottunk a továbbjutást akadályozó tényezők ellen. A Szuadó-barlangban végre sikerült egy kb. 1 m²-es „ablakot” ütni a főte kemény réteglapján, mely talán elegendő lesz a réteg hatékonyabb lefeszégetéséhez. A Trió-barlang Vizes-ágában megkezdtük a keskeny, hasadékszerű járat fejmagasságban történő szélesítését. Az Agyagos-ágban a Kutat könnyen járhatóvá bővítettük fel.

A közvetlen továbbjutást célzó munkákon kívül folytattuk az agyagos végpont sártengerének a kideszkázását, a barlang feltérképezését, és rekultiváltuk a Szuadó-nyelő környékét. Ez utóbbi a fóliával körbevett tábori budi eltüntetését, a Szuadó-nyelő lezárását jelentő kőfal környékének a feltöltését (kövel és korhadttal) és a vízbetörés megakadályozására emelt gátak fóliabélésének az eltávolítását foglalta magába.

2.16. Első novemberi kutatóhétvége (2001. november 16-18.)

Résztevők: *Kopasz Imre, Szegvári Gabriella, Tóth István*

A Trió-barlangban a vizes végpont bejáratának szálkőszűkületének tágítására került sor. A Szuadó-barlangban a végponti szifonra hajló főtét véstük, illetve a végponti törmelékben kerestük a továbbjutási lehetőségeket.

2.17. Második novemberi kutatóhétvége (2001. november 23-28.)

Résztevők: *Bukodi István, Dobó Barna, Gila Csaba, Hajnal Ágnes, Szira Fruzsina, Szöllősi Enikő, Tóth István*

A Trió-barlangban az Agyagos-ágban sikerült befejezni a Kút előtti hígan folyós agyaggal borított járatszakasz bedesztázását. Ezáltal az Agyagos-ági végpont elérhetővé vált anélkül, hogy előtte bele kelljen feküdni a sárba. A vizes végpontot szűkületét véstük tovább vállszélességben tágítva a hasadékot.

A Szuadó-barlangban a végponton felhalmozott törmeléket depóztuk a barlangszakasz felsőbb részébe, ezáltal ismét tágas teret nyertünk a munkahelyen.

2.18. Decemberi kutatóhétvége (2001. december 14-16.)

Résztevők: *Kopasz Imre, Raisz Péter, Szegvári Gabriella, Tarnai Tamás, Tóth István, Tóth Katalin, Tóthné Mucsi Ibolya*

A Trió-barlangban a Vizes-végpont hasadékszerű járatát tágítottuk, sajnos elég kevés sikerrel. A Szuadó-barlang végpontján az ácsolt aknán keresztül a Nagy-aknáig felszállítottuk az ácsolat tövében felhalmozott törmeléket.

3. A Trió-barlang morfológiai és hidrológiai viszonyai (Barta Károly)

A völgy 3. sz. nyelője mögött 1997. folyamán tártuk fel a Trió-barlangot. A feltárást a nagy mennyiségű agyagos kitöltés nagyban lassította, ráadásul sok helyen a víz a réteglapok és repedések mentén felaprózott, de jobbra autochton tömbök, kőzetdarabok közötti résrendszerben folyt el, ezért a barlang hossza 2001. elején is kb. csak 30 m volt. Erre a szakaszra – hasonlóan a Szuadó-barlang Nagy-omlásig terjedő szakaszához - a szűk, vízvezető járatok a jellemzőek, 1-2 m-es lépcsőkkel és köztük egyenletes lejtésű folyosószakaszokkal. A járatok két É-D irányú párhuzamos tektonikus vonal mentén alakultak ki, melyek között az „Ablak” jelenti az összeköttetést. A járatok mindvégig követik a rétegdőlés irányát.

Egy kisebb omladéktömeg átbontásával a barlang ezen szűk szakaszából 2001. február 22-én jutottunk be a folytatást jelentő lényegesen tágabb járatrendszerbe. Ezen új szakasz három (4, 6 és 8 m mély) aknával kezdődik. Itt is – mint a Szuadó-barlangban - feltételezhetjük, hogy egy X-zónával állunk szembe, amelyet a járatméretek ugrásszerű megnövekedésén túl számos felülről becsatlakozó járat léte is bizonyít. A becsatlakozó járatok a 20x20 cm-es mérettartománytól a méteres nagyságrendig változnak, de egyértelműen jelentős vízmennyiséget és hordalékot szállítanak nagyobb áradások idején. Ezt a víztisztaságú járatok és a kisebb esésű szakaszokon megtalálható hordalékok (homokkő-kavicsok, faágak, növényi magvak) egyértelműen bizonyítanak. Az X-zóna megléte erőteljes tektonikus preformáltságot, és ezáltal sűrű és fejlett réshálózatot is feltételez, mivel hirtelen zivatarok idején nemcsak a fent említett járatokon keresztül érkezik többletvíz, hanem legalább 40-50 egyéb, mikroméretű repedés mentén is egy-két óra leforgása alatt csepegő, majd csurgó vizek jelennek meg. Állandó, száraz időszakokban is működő vízcsepegés csak a harmadik aknában található, mely a réshálózat gyors kiürülésén keresztül szintén annak fejlett voltát bizonyítja. A becsatlakozó járatok hossza felfelé 2 m-től 12 m-ig változik, és általában elsűkülnek. Az egymás alatt elhelyezkedő hármaskő aknarendszer aknái erősen megnyúltak ÉÉNY-DDK-i irányban. További érdekességük, hogy az aknák falát alkotó vékonyréteges mészkőben akár 4-5 cm-re kipreparálódott puhább, agyagos üledékrétegek is vannak. A néhány mm-es, fél cm-es rétegek a fal síkjától 2-3 cm-rel beljebb átmennek üde kőzetbe. Ez

valószínűsíti, hogy olyan nagy agyagtartalmú márgarétegekkel állunk szembe, amelyek a mésztartalom kioldódása után is megmaradhattak. Emellett az oldódás szerepét egyértelműen bizonyítja az is, hogy a vízben oldhatatlan, de puha agygrétegek preparálódtak ki. Természetesen a rendszeresen vízjárta helyeken ezeket nem találjuk meg, vagyis a főbb járatokat kialakító erózió utáni másodlagos oldódásról lehet csakis szó, amelyet a járatfalakon lecsorgó víz végez.

A harmadik akna aljáról 2-3 fokos lejtésű járat indul tovább, mely görnyedve könnyedén járható. A járat alján 2-3 l/perces vízhozamú patak csordogál. A patakmeder két oldalán agyagkitöltést találunk, sőt az agyag több helyen hídként záródik a víz felett, mely egyértelműen arra utal, hogy korábban a járat kb. harmadáig fel volt töltve hordalékkal, és a vízfolyás ezen agyaghordalék alatt talált magának utat. Ez viszont azt is jelenti, hogy a legutóbbi feltöltés óta nagyobb vízhozam nem folyt végig a barlang ezen szakaszán, vagyis a feltöltés a legutóbbi nagyobb árvizet jelzi. 27 m hosszan tudunk ebben a folyosóban haladni, majd egy barlangi mélységi lefejezést láthatunk: az egyenletes lejtésű vízvezető járat hirtelen meredekké válik, élesen balra fordul, és egy szűkület után kb. 2 m magas, 30-40 cm széles, két színlősorral tagolt víztiszta, éles formákkal jellemezhető járatban folytatódik. A balra kanyar egyenes folytatásában egy agyaggal erősen feltöltött járat halad tovább közel vízszintesen. A járatméretekből és a patakos ág esésgörbéjéből egyértelműen arra következtethetünk, hogy az eredeti vízvezető járatot viszonylag fiatalon egy hasadék mentén erősen hátravágódó folyosó fejezte le. Az okok kiderítéséhez további vizsgálatok szükségesek, feltehetően a karsztvízszint gyors süllyedése idézte elő a barlangi batükaptúrát. Az éppen járható méretű „vizes” ág szelvénye lefelé szűkül, a keskeny járatot kb. 5 m hosszan tudtuk követni. További kutatására ösztönöz az érezhető huzat.

Az „agyagos” ágot február óta 45 m hosszan feltártuk. A nagyfokú feltöltöttség és a benne található két kisebb terem cseppkövesedettsége mértéke a járat elaggott voltára utal. Aktív vízfolyása nincsen, de viszonylag egyenletes lejtése, keresztmetszete és határozott iránya alapján feltételezhetjük, hogy valaha aktív vízvezető járat volt. A végpontján laza réteglapok között folytatjuk a szűk járat bontását. Huzatot nem észleltünk.

4. Kutatási eredmények és koncepciók

A 2001. év az SZKBE történetében egyedül talán az 1995-ös évhez hasonlítható, bár eredményeit tekintve azon is lényegesen túlmutató. Az 1995-ös évet a Szuadó-barlang mind méreteiben, mind hosszában jelentősebb új szakaszának a feltárása fémjelezte. A 2001. év viszont a Trió-barlang kutatásában hozott áttörő sikereket.

A Trió-barlangban február folyamán olyan szakaszt tártunk fel, mellyel megháromszorozódott a barlang hossza, és az eddigi szűk, rókalyukszerű járatokat felváltották a tágas termek, aknák és az őket összekötő könnyen járható folyosók. A 90 m-re növekvő barlanghossz csak a feltárássorozat kezdetét jelentette, az év végére további 45 m-rel jutottunk közelebb a Vízfő-forrás barlangrendszerének a feltárásához. Az ily módon kb. 130-140 m-re növekedett Trió-barlang méretein kívül cseppkőgazdagságával tűnik ki. Büszkén mondhatjuk, hogy az újonnan felfedezett barlangszakasz „Búbos kemencéje” és a felette található 1,5 m-es cseppkőzászló (ld. fotómelléklet) a Mecsek barlangjainak a legnagyobb cseppkőképződmény-komplexumát adja. A feltárást követően elkészítettük a barlang fotódokumentációját, amelyből csak néhány képet villantunk fel, illetve megkezdtük a barlang 1 : 100-as méretarányú feltérképezését. A barlangról egyelőre egy vázlatos felmérés alapján készült térkép áll rendelkezésünkre, amelyet a képmelléklet végén bemutatunk.

A Szuadó-barlangban – bár méterekben mérhető továbbjutás alig történt – sikerként könyvelhetjük el, hogy a végponti szifon bejáratát sikerült szárazzá, kényelmessé és tágassá tenni, mely bármilyen továbbjutási technika választása esetén is annak kulcsfontosságú alapfeltétele.

A jövőben minden erőnkkel szeretnénk a Trió-barlang kutatására koncentrálni. Továbbra is fenntartjuk azon véleményünket, miszerint a Szuadó-völgyi nyelők valamelyikén keresztül vannak a legkomolyabb esélyeink a Vízfő-barlangrendszerbe való bejutásnak, ezek közül pedig a 2001. évi eredményeink alapján jelenleg a Trió-barlang kutatása a priori célunk, természetesen azonban nem feledkezünk meg mellette a Szuadó-barlangról sem. Technikai eszközeink fejlődésének köszönhetően azonban 2002-ben tervezzük az Egyesületünk által korábban már kutatott, jelenleg az Orfői-patak vizét elnyelő Gilisztás-barlang újbóli feltárását is.

5. Köszönetnyilvánítás (Kurunczi Edina)

Ezúton szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy köszönetet mondjunk mindazoknak a magánszemélyeknek és szervezeteknek, akik pénzzel, munkaerővel, eszközökkel, tapasztalatukkal vagy erkölcsileg támogatták munkánkat, lehetővé téve ezzel az eddigi eredményeink elérését.

Mindenekelőtt szeretnénk kifejezni hálánkat **Vass Bélának**, aki a kezdetektől fogva támogatja munkánkat, és a Szuadó-völgyi nyelők kutatásában partnerséget vállaló **Mecsek Egyesület Barlangkutató Osztályának** a hozzánk hasonló lelkesedéséért és áldozatvállalásáért. Köszönettel tartozunk **az Energizer Magyarország Kft.-nek, a Kaposvári Tűzoltóságnak, Kiss Péternek /Vertikor Rt./, a Pécs Erőmű Rt.-nek és Schultz Tamásnak**, akik pénz- és eszközbeli támogatásának köszönhetjük táboraink eredményes lebonyolítását.

Köszönettel tartozunk mindazoknak, akik hétéves kutatásunkban tevékenyen részt vettek, vállalták a barlangi munka fádalmait, vagy sokszor mostoha időjárási viszonyok között a felszíni munka kellemetlenségeit.

Szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik a személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával anyagilag támogatták munkánkat, céljainkat.

Végül szeretnénk köszönetünket kifejezni a **Magyar Barlangi Mentőszolgálatnak** azért az erőfeszítésért, amelyet a 2001. február 23-i mecseki barlangi baleset utáni mentés során nyújtottak.

6. Képmelléklet a Trió-barlangról

A vízterelő gát a Bejárati-akna felett

A Bejárati-akna

Az Ablak

A Liftakna feletti járatszakasz

A Liftakna

Lemászás az 1-es aknába

A cseppkőzászló az 1-es aknában a Búboskemence felett

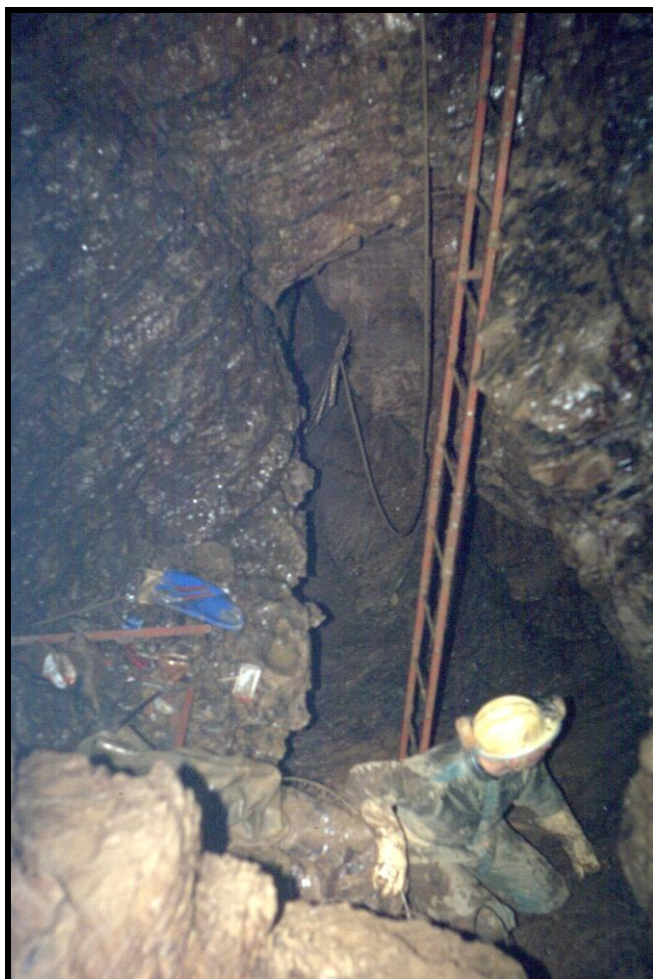

A Búboskemence

*A kipreparált kőzetrétegek az
1-es aknában*

A 2-es „Tamás” akna

A Brassói-ág

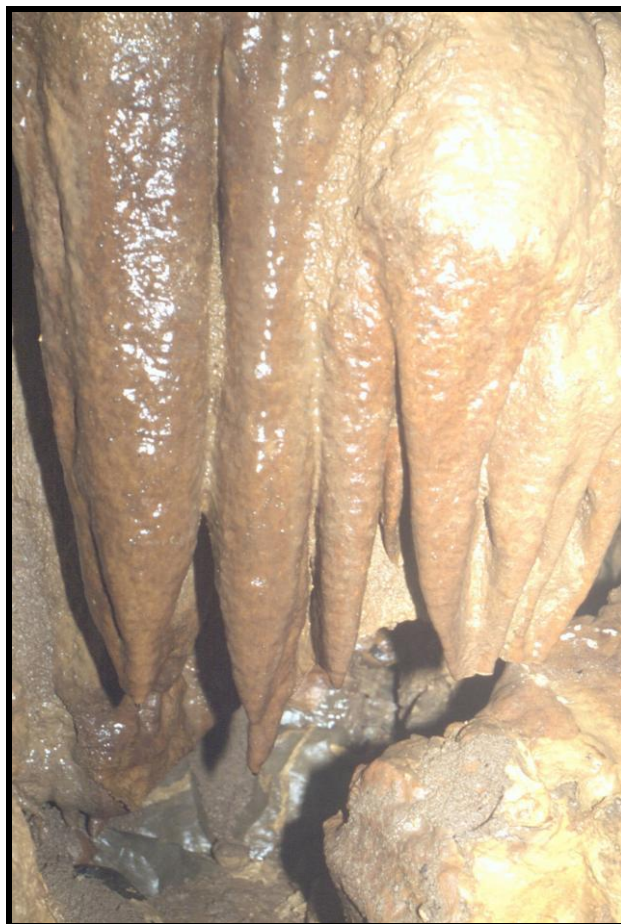

A 3-as akna

Cseppkövek a Nagyköves-teremben

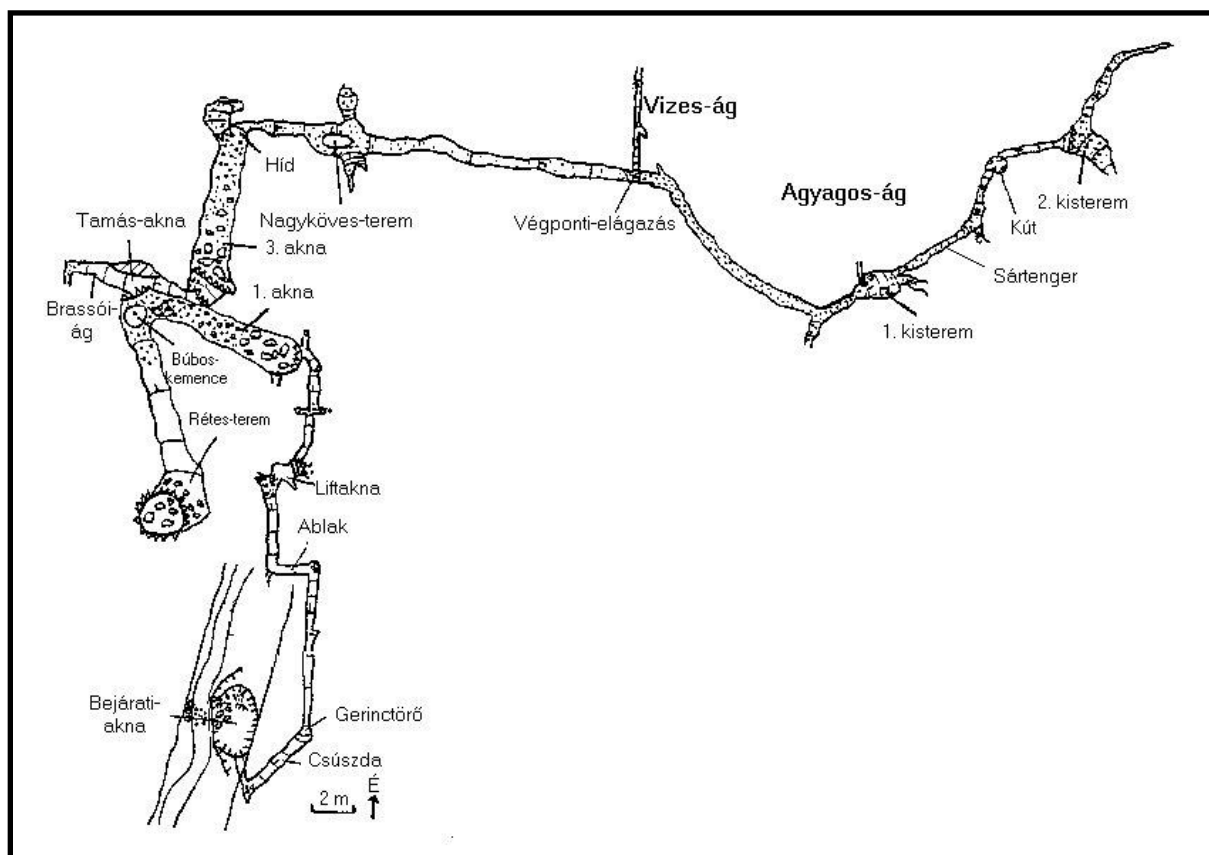

A végponti elágazáshoz vezető folyosó

A vizes-végpont

A Trió-barlang vázlatrajza (2001.11.02.)